

*VD Janne Känkänen / FBC seminar 19.1.2023
(EMBARGO kl 14.15)*

Bästa gäster och kolleger inom försörjningsberedskapen

Pandemin har härjat världen i snart hela tre år. I Ukraina, mitt i Europa, pågår ett fullskaligt krig, som upprör genom sin grymhet.

Ett avsiktligt förstörande av civilinfrastrukturen och -samhället. Människor utan el och värme mitt i storstäder i vinterkylan. Attacker på och störningar av datakommunikationen och betalningssystemen. Människor på gränsen av vad de klarar av psykiskt och fysiskt. Död och skräck. Avbrott eller svåra störningar i distributionen av mat och vatten.

Kriget som härjar Ukraina har framkallat den svåraste energikrisen i Europa på årtionden. Konsekvenserna – de direkta och indirekta – är oberäkneliga och komplexa. Och fortfarande till många delar höljda i dunkel.

Dessa hot, som ännu för några år sedan ansågs vara teoretiska, är nu påtagliga – och visar upp krisens anlete på det mest isande sättet för det finländska samhället och de enskilda medborgarna. Vår upplevelse av säkerhet även i Finland har rubbats. Betydelsen av beredskap har blivit en central fråga i samhällsdebatten. Även vår psykiska krishanteringsförmåga prövas.

Samhällets vitala funktioner måste kunna hållas på en tillräcklig nivå också under olika allvarliga krissituationer och störningar.

Den finländska försörjningsberedskapen är inte enbart säkerhetsupplag, utan ett övergripande koncept som omfattar hela samhället. Försörjningsberedskapen upprätthålls genom det nätverk som Försörjningsberedskapscentralen leder och samordnar. I det förenas myndigheterna, näringslivet och medborgarsamhället.

Försörjningsberedskapen har sina rötter djupt i den finländska realismen. En realism som har bevarat ett försvar byggt på värnplikten och som sett till att ta hand om försvarets grundläggande nivå. En realism som trots kalla krigets slut har upprätthållit befolkningsskydden och utbildat olika aktörer inom försvarssektorer och den övergripande säkerheten.

Finland har hållit blicken på bollen. Också under så kallade goda tider. Det är någonting att vara nöjd över och vi har skäl att uppskatta de försörjningsberedskapsaktörer som under årtionden lagt grunden för det nya beredskapsarbete som vi nu måste utföra under nya typer av hot och Rysslands ökande hot.

När man nått 30 års ålder, finns det redan saker att tacka för. Tusentals experter från olika branscher har under åren delat och övat gemensam praxis för kriser. Alltså, ett stort tack till alla aktörer och sakkunniga inom försörjningsberedskapen, idag och tidigare; hos oss i FBC, försörjningsberedskapspoolerna och hela Försörjningsberedskapsorganisationen, företagen, frivilligorganisationerna, försvarsmakten och den övriga myndighetssidan.

Vi har ett nätverk som är världsunik. Tack för ert arbete för beredskapen, ett arbete som i dag är viktigare och mer aktuellt än någonsin.

Det är naturligt att när världen plötsligt förändras och exempelvis sannolikheten för ett militärt hot ökar, skärper och uppdaterar vi vår verksamhet. Och det är vad vi redan har gjort.

Bästa seminariedeltagare!

Det exceptionella världsläget och Rysslands anfallskrig har förändrat, inte bara säkerhetsmiljön på ett genomgripande sätt, utan även de geopolitiska realiteterna.

I den förändrade säkerhetsmiljön betonas betydelsen av beredskap för ett traditionellt militärt hot samt omfattande påverkan – dvs. hybridhot.

De geopolitiska spänningarna och uppdelningen av världen i demokratiska och auktoritära stater ökar risken för störningar i den globala ekonomin – allvarliga avbrott i värdekedjorna och leveranskedjorna.

I Finland vidtogs genast våren 2022, efter inledningen av Rysslands anfallskrig, visa och långtgående åtgärder. Det nationella försvaret har förstärkts och ett historiskt och nödvändigt beslut om anslutning till Nordatlantiska fördragsorganisationen NATO har fattats.

Den nationella förmågan att klara de svåraste kriser – eller förhindra deras uppkomst – beror också på civilsamhällets kristålighet. På hur samhällets vitala funktioner – el, rent vatten, mat, datakommunikationerna – kan upprätthållas även i de allra svåraste lägen.

När man står under nya hot är det motiverat att göra jämförelser med ordnandet av det militära försvaret och dess resurstilldelning. **Det skulle vara naturligt att starkare betrakta försörjningsberedskapen uttryckligen som en motsvarighet till det militära försvaret i civilsamhället.**

Övergripande säkerhet och övergripande försvar förutsätter nämligen ett effektivt tryggnade av civilsamhällets funktioner, enbart militär kapacitet räcker inte. Ukrainas fasaväckande situation visar detta i praktiken.

I praktiken innebär det här åtgärder för skydd av den kritiska infrastrukturen, tryggnade av energiförsörjningsberedskapen, skötsel av matskyddet, säkerställande av tillgången på läkemedel osv. Enbart en förstärkning av den kritiska infrastrukturen så att den tål störningar bättre förutsätter ytterligare satsningar på digital säkerhet, fysiskt skydd och informationssäkerhet.

Bästa åhörare!

Kan man ge medborgarna ett "servicelöfte" i fråga om försörjningsberedskapen?

Vår målsättning i FBC samt bredare i Försörjningsberedskapsorganisationen är att samhällets allra viktigaste funktioner ska kunna upprätthållas på en tillräcklig nivå i alla lägen. Det här är samtidigt försörjningsberedskapens servicelöfte, som bör få täckning via den nationella beredskapen och utvecklingen av denna. **Nyckelorden är "tillräcklig" och "så störningsfritt som möjligt".**

Alla delområden inom försörjningsberedskapsverksamheten ska då vara i skick: lägesbilds- och analysarbetet ska motsvara föränderliga hot, det ska finnas insikter om hot och risker och den strategiska riktningen ska vara klar, den sektorsvisa planeringen ska vara i skick och uppdaterad och genomförandet av åtgärderna omfattande och sådant att sårbarheter repareras.

Även betydelsen av medborgarberedskap ska förstås klart och tydligt. Näringslivets verksamhet och de offentliga åtgärderna är naturligtvis ytterst viktiga, men även de enskilda medborgarna kan främja uppkomsten av försörjningsberedskap. Medborgarnas medvetenhet om den egna beredskapen har också ökat och i dessa tider lönar det sig att upprätthålla och främja den aktivt.

Bästa seminariedeltagare!

Vad ska man förvänta sig av det nationella försörjningsberedskapsarbetet i framtiden? Hur svarar man mot utmaningar? Utgångsnivån är god. Utvecklingsarbete behövs ändå, för att sårbarheter ska kunna repareras. Sådana sårbarheter, som särskilt betonas i det nuvarande världsläget och förändringarna i omvärlden. Dessa är särskilt krigshot, omfattande påverkan och störningar i den globala ekonomin.

Allt täcks naturligtvis inte genom beredskap för ett militärt hot. Klimatförändringen och exempelvis extrema väderfenomen samt deras förhållande till försörjningsberedskapen förutsätter ett långsiktigt beredskapsarbete.

Redan nu kan man konstatera att beredskapens dimensionering och omfattning bör granskas på nytt. Jag tar upp några exempel på delområden av verksamheten för vilka nya lösningar redan övervägs.

För det första, betydelsen av ork och psykisk resiliens är enorm. Upprätthållandet av en känsla av säkerhet även i krissituationer är en förutsättning för att samhällets hjul ska hållas rullande i tillräcklig grad. Kulturens och kulturarbetarnas roll ligger här i fokus. Det humankapital som stiger ur en mångsidig och pluralistisk kultur kan bära upp vårt samhälle och dess enighet i allvarliga krissituationer.

Samtalet som startade förra våren bekräftar att även kulturbranschens aktörer har ett intresse av att vara med i försörjningsberedskapsgemenskapens verksamhet. Vi undersöker möjligheten att grunda en kulturbranschens pool som en del av Försörjningsberedskapsorganisationen. Den skulle samla kulturbranschens aktörer för att de via poolverksamheten skulle bidra med sin egen insats till utvecklingen av den övergripande säkerheten och svara på frågor om psykisk kriställighet.

För det andra, Rysslands energikrig mot Europa har påskyndat den redan pågående energiomställningen. I omställningen är förmågan att utnyttja tekniken och ändra rutinerna nyckelfaktorer. Näringslivets och marknadens roll är kritisk även i fråga om tillgången på energi. Upplagringen av fossila bränslen är samtidigt fortfarande ett kurant koncept, sannolikt också ganska länge ännu. Det räcker ändå inte i nuläget.

Finland lever av skogen – och samtidigt riktas i dagens läge olika intressen och förväntningar mot skogen. Betydelsen av trä och träråvara i energiproduktionen, men även i energiförsörjningsberedskapen, är verkligen stor och fortsatt ökande. Målmedvetet arbete behövs för utveckling av hållbara försörjningsberedskapslösningar för trä.

Vi har redan samarbetat bland annat för att möjliggöra ett träterminalnätverk. Det här skulle kunna göra det möjligt att säkerhetsupplagra trä på samma sätt som spannmål för närvarande. Dessutom är det befogat att överväga huruvida obligatorisk upplagring borde utsträckas till att omfatta också biobaserade bränslen.

En möjlighet skulle kunna vara att anlägga särskilda försörjningsberedskapsskogar.

Dessutom, såsom inom försörjningsberedskapen mer generellt, bör kompetens och tillräcklig tillgång till arbetskraft ägnas uppmärksamhet. Kritisk kompetens är en hörnsten för försörjningsberedskapen.

Under fjolåret talades dessutom brett om betydelsen av kritisk infrastruktur, sårbarheter, som särskilt i nuläget hotar vår krishanteringsförmåga. Vi startar även här på en god nivå, men det nya läget kräver också omvärdering: en revidering av målen och medlen. Nivån på cybersäkerheten och den digitala säkerheten, fysiskt skydd, informationssäkerhet eller till exempel reservkraftsförstärkningar på den praktiska nivån finns på arbetslistan.

I den nya säkerhetsmiljön och mitt bland växande hot behövs dessutom en syn på nationell nivå om vad som är rätt beredskapsnivå och ordnande av en resurstilldelning som motsvarar denna nivå.

Dear distinguished guests,

Resilience and security of supply has a very strong international dimension. Maybe now more than ever.

Deepening co-operation bilaterally with our partners as well as in the multilateral context is both desirable and necessary, taking into account the cross border nature of risks relating to resilience and security of supply.

Finland cannot survive on its own, when facing these threats. This is particularly true in the modern global environment. Whilst horrible, Ukraine's experience demonstrates this vividly: Ukraine's success so far in maintaining and upholding, to the extent possible, its critical infrastructure, keeping it operating, has depended on their ability to interact and co-operate with international partners. For a high degree of resilience, both a level of self-sufficiency as well as international interaction are needed.

Our national interest is that our partner countries improve their national arrangements for resilience and security of supply.

Sweden is a natural partner for us in preparedness, and we have a long-standing co-operation arrangement in place with our Swedish colleagues, at the MSB.

To advance our bilateral co-operation in a concrete manner, we have recently discussed with our Swedish colleagues a project regarding joint stockpiling. This is still in an exploratory phase, but we are ready and prepared to progress with this joint endeavor as quickly as we can. The scope as well as other details of the idea will now be sketched out with a view to developing a feasibility study on joint stockpiling by the end of this year.

It is my firm belief that this would be a natural extension to our national arrangements and would add yet another dimension to our overall resilience in a very timely and fitting way. There are a number of other areas that potentially call for joint solutions. For example, I see a lot of potential in developing further joint arrangements in digital infrastructure and logistics.

For these reasons, I am particularly happy that Charlotte Petri-Gornitscka, head of the MSB, is here with us today to share her thoughts about the evolving co-operation between our agencies – and indeed between Sweden and Finland in these challenging times.

The approaching NATO membership will add yet another dimension to our work on resilience, along with its core task of collective defence and deterrence. For a long time, NATO was the only international forum that allowed a comprehensive approach to resilience. For this reason Finland has participated in NATO's work as a close partner already for over 25 years. As a future member of the Alliance, we are therefore well placed to contribute even further, be that through discussions and sharing best practices related to preparedness and the whole-of-society approach, through exercises and stress testing, or

contributing with expert staff to NATO's resilience structures. Within NATO, an extra reinforcing layer will be added to our preparedness.

At the same time, also the EU has made great progress in developing its approach to resilience. The Critical Entities Resilience directive, which came into force only this week, brings another important dimension to strengthening our resilience. Most importantly, it creates common minimum standards and a level playing field for companies maintaining critical functions throughout the Union. Furthermore, the new initiative for a Single Market Emergency Instrument aims at strengthening access to critical goods and material in crisis, in concrete ways applying EU solidarity also in the area of security of supply and resilience.

All in all, there is a lot that is going on in preparedness internationally. We at NESAs will be determined to seize this opportunity, drawing on our deep know-how on preparedness and improve our national resilience and security of supply – and that of our closest partners.

Bästa närvarande!

Försörjningsberedskapsverksamheten och beredskap präglas av en viss inbyggd paradox. Den uppkommer av att framgångar i beredskapsarbetet oftast är osynliga, eller hamnar i nyhetskugga. Det att vi lyckas, eller då aktörerna i vårt omfattande nätverk lyckas förhindra en cyberattack eller till exempel uppkomsten av ett läge av elbrist, är i regel ingen nyhet.

Riskerna för och hoten mot försörjningsberedskapen är nu mer konkreta än tidigare. De är också allvarigare och mer branschövergripande än tidigare. Därför måste vi nu också som samhälle allvarligt överväga vilken typ av krishanteringsförmåga och beredskap det mycket osäkra världsläget och det ökande hotet från Ryssland kräver.

För att uppnå detta är det nödvändigt att försörjningsberedskapsfondens bärkraft säkerställs genom en förstärkning av försörjningsberedskapsfonden. Likaså är det ofrånkomligt att samarbetet med näringslivet och det på företagsansvar baserade försörjningsberedskapsarbetet även i fortsättningen utgör ryggraden i det finländska beredskapsarbetet.

FBC anser att ett "nivåsprång" dessutom behövs i försörjningsberedskapsarbetet, för att det ska vara möjligt att hålla fast vid beredskapsservicelöftet oberoende av tid.

Ett rättesnöre att följa kan vara att när man bereder sig systematiskt för det värsta, har man beredskap för så gott som allt.

Nivåsprånget förverkligas ändå endast om den nationella nivån på beredskapen generellt förstärks och anpassas till det nya förändrade säkerhetsläget. Om vi i fortsättningen vill ha en effektiv beredskap – och vara en föregångare inom beredskapen även i framtiden, måste vi hålla fast vid våra styrkor – men samtidigt inse att **ett kriståligt civilsamhälle behöver omfattande och långsiktiga satsningar på samma sätt som vårt väsentligt viktiga militära försvar.**

Försörjningsberedskapsarbetets långa historia visar att man måste vara förutseende. Men när förhållanden förändras, måste man kunna göra reformer. Dessa båda, långsiktig visdom och snabba reaktioner, förutsätts nu både av oss proffs inom försörjningsberedskapen och av landets politiska ledning. På så vis kan vi tillsammans se till att samhället fungerar även i krissituationer och att livet fortsätter med minsta möjliga störning.